



#### ► *Pliomys episcopalís*

A 9–14. rajz a *Pliomys episcopalís* n. sp. egyes fogainak rágólapját ábrázolja. Valamennyi példányt Dr. Kormos Tivadar gyűjtötte Püspökfürdön s valamennyi a M. Kir. Földtani Intézet tulajdona.

9. rajz. Baloldali harmadik felső zápfog. Nagy. 12,5.  
 10. rajz. Jobboldali harmadik felső zápfog. Nagy. 15.  
 11. rajz. Jobboldali harmadik felső zápfog. Nagy. 15.  
 12. rajz. Baloldali gyökeres első alsó zápfog. Nagy. 10,5.  
 13. rajz. Baloldali gyökeres első alsó zápfog. Nagy. 10,5.  
 14. rajz. Nagyon öreg baloldali első alsó zápfog. Nagy. 10,5.

Fig. 9-14. *Pliomys episcopalís* n. sp. Die Kaufläche einzelner Backenzähne. Gesammelt von Dr. Th. Kormos in Püspökfürdő, im Besitze der Kön. Ung. Geol. Reichanstalt.

- Fig. 9. Linker dritter oberer Molar. Vergr. 12'5.  
 Fig. 10. Rechter dritter oberer Molar. Vergr. 15.  
 Fig. 11. Rechter dritter oberer Molar. Vergr. 15.  
 Fig. 12. Bewurzelter linker erster unterer Molar. Vergr. 10'5.  
 Fig. 13. Bewurzelter linker erster unterer Molar. Vergr. 10'5.  
 Fig. 14. Sehr alter linker erster unterer Molar. Vergr. 10'5.

s a középső alkotja a zárt háromszöget; a külső oldal kiszögelései között a középső csúcsoshegyű s a legkisebb.

A különböző szájpaddalású példányok harmadik felső zápfoga csaknem teljesen egyforma (IV. tábla, 9. és 11. rajz), csupán a felemás szájpaddalású példányán van egy kis eltérés, a mennyiben a külső oldal első beszögelése közelében egy kis zománcsziget ötlük fel a rágólapra (IV. tábla, 10. rajz), mely visszaütésként értelmezhető s valószínűleg egy valamikor mélyebb zománczöbölnek a maradványa. A fog mindig kétgyökerű.

**M. 1. inf.** Az első alsó zápfog rágólapját – a *Dolomys*- és az *Evotomys*-éhoz hasonlóan – a harántos hátsó hurkon kívül öt, fiatal korban csaknem teljesen zárt, később azonban mindinkább összennyíló háromszög jellemzi, melyet nyakalakú szűkület választ el az elülső huroktól. A nyakalakú szűkület majd keskenyebb, majd szélesebb, úgy hogy a szűkületet alkotó külső és belső beszögelés csaknem összeér, vagy pedig szélesebb köz által van egymástól elválasztva (IV. tábla, 12. és 14. rajz). Ennek megfelelően az elülső hurok is kétféle alakban mutatkozik, nevezetesen a szűkebb nyakú példányokon széles kalapalakú, mely esetben úgy külső, mint belső oldalán enyhe horpadás által van kitüntetve (IV. tábla, 12. rajz), ellenben a szélesebb nyakú példányokon az elülső hurok inkább hosszúkás tojásforma, melynek belső oldala sima ívben kidomborodó (IV. tábla, 13. és 14. rajz). Ezek az eltérések nem faji, hanem csak korkülönbségek, mert a nagyon fiatal példányok vékony nyakúak s elülső hurkuk kalapalakú, ellenben

az idősebbek és nagyon öregek széles nyakúak s elülső hurkuk tojásidomú (IV. tábla, 14. és V. tábla 10. rajz). Az is csak korkülönbség, hogy a fiatal fog ki- és beszögelései csúcsosabbak s háromszögei zártabbak, ellenben az öreg fogat kerekített ki- és beszögelések s párosan összennyíló háromszögek tüntetik ki.

A fiatal fog a *Dolomys*-éhoz hasonló, sőt kivételesen az is előfordul, hogy az elülső hurok belső oldalán mély beszögelés van, holott az öreg fog annyira hasonlít az *Evotomys*-éhoz, hogy alig lehet attól megkülönböztetni; a különbség mindössze annyi, hogy az *Evotomys* elülső hurka külső oldalán is sima ívben domborodó, a fog külső kiszögelései rézsütosabban hátrafelé irányulók s valamennyi kiszögelése már ifjú korban is kerekesebb hegyű és aránylag rövidebb.<sup>2</sup>

<sup>2</sup> Az összetévesztés azonban lehetetlen, mert az *Evotomys* fogainak beszögelései czementtel vannak kitöltve, mely töltelék a *Pliomys* fogai teljesen nélkülözik.

Egyébként a *Pliomys* eme fogát külső oldalán három be- és négy kiszögelés, belső oldalán pedig négy be- és öt kiszögelés jellemzi. A fog két gyökere közül az elülső jóval vastagabb (V. tábla, 8. rajz).

**M. 2. inf.** Rágólapja is, két gyökere is ugyanolyan, mint a *Dolomys Milleri*-é. Mennél idősebb a fog, ki- és beszögelései annál kerekesebbek s háromszögei annál nyitottabbak (V. tábla, 9. és 10. rajz).

**M. 3. inf.** Ez a fog is a *Dolomys Milleri*-éhez hasonló, de öreg példányokon a külső beszöge-

#### ► *Pliomys episcopalís*

Ennek a táblának mind a tíz rajza a püspökfürdői Somlyóhegyen gyűjtött *Pliomys episcopalís* nevű új fajhoz tartozik.

1. rajz. Felső szájpaddalás üres foggódröccel. Nagy. 6,6.  
 2. rajz. Felső szájpaddalás csaknem teljes fogazattal. Nagy. 6,6.  
 3. rajz. Felső szájpaddalás a jobboldali fogsorral. Nagy. 6,6.  
 4. rajz. Baloldali első felső zápfog a belső oldaláról. Nagy. 9,6.  
 5. rajz. Baloldali első felső zápfog a belső oldaláról. Nagy. 9,4.  
 6. rajz. A 2. rajzon feltüntetett példány baloldali felső fogsora a rágólapjáról. Nagy. 9,6.  
 7. rajz. Felnőtt példány baloldali alsó állkapcsa kibontott gyökerekkel. Nagy. 6.  
 8. rajz. Nagyon öreg példány jobboldali alsó állkapcsa kibontott gyökerekkel. Nagy. 6.  
 9. rajz. Fiatal példány baloldali alsó fogsora a rágólapjáról. Nagy. 9.  
 10. rajz. Nagyon öreg példány jobboldali alsó fogsora a rágólapjáról. Nagy. 9,6.

Alle Figuren beziehen sich auf *Pliomys episcopalís* n. sp. vom Somlyó-Berg bei Püspökfürdő.

- Fig. 1. Knöcherner Gaumen mit leeren Alveolen der Backenzähne. Vergr. 6'6.  
 Fig. 2. Knöcherner Gaumen mit fast vollständigen Backenzahnreihen. Vergr. 6'6.  
 Fig. 3. Knöcherner Gaumen mit der rechten Molarreihe. Vergr. 6'6.  
 Fig. 4. Linker oberer Molar von der medialen Seite. Vergr. 9'6.  
 Fig. 5. Linker erster oberer Molar von der medialen Seite. Vergr. 9'4.  
 Fig. 6. Linkseitige Backenzahnreihe des in Fig. 2 dargestellten Exemplars von der Kaufläche. Vergr. 9'6.  
 Fig. 7. Linker Unterkiefer eines adulten Stückes mit freigelegten Wurzeln der Backenzähne. Vergr. 6.  
 Fig. 8. Rechter Unterkiefer eines sehr alten Exemplars mit freigelegten Wurzeln der Backenzähne. Vergr. 6.  
 Fig. 9. Linke Backenzahnreihe eines juvenilen Exemplars von der Kaufläche. Vergr. 9.  
 Fig. 10. Rechte Backenzahnreihe eines sehr alten Stückes von der Kaufläche. Vergr. 9'6.

